

ANSVARLIG VIRKSOMHEDSADFÆRD I EN GLOBALISERET VERDEN

- Er din virksomhed klar?

OECD's retningslinjer om ansvarlig virksomhedsadfærd

Hvor begynder og slutter den enkelte virksomheds ansvar i en global virkelighed? Det hjælper OECD's retningslinjer virksomhederne med at få klarhed over.

I dag stopper den enkelte virksomheds ansvar ikke længere ved egen havelåge. Netop fra havelågen og ud begynder en gråzone: For hvor langt rækker ansvaret, og hvad kan man med rimelighed forvente, at virksomheden tager ansvaret for? Og hvad kan virksomheden selv gøre?

Globaliseringen skaber muligheder. Men i kølvandet følger en række sociale, etiske, miljømæssige og økonomiske udfordringer. Virksomheder, organisationer og myndigheder risikerer at forårsage eller medvirke til krænkelser af for eksempel menneske- og arbejdstagerrettigheder eller negative påvirkninger af miljøet og klimaet. Ofte sker det utilsigtet, fordi den globale markedsplads kan være svær at overskue. Virksomhederne skal være opmærksomme på, at overtrædelser kan ske både gennem egne aktiviteter eller mere indirekte igennem deres leverandørkæde.

Retningslinjerne handler om:

- Rapportering om samfundsansvar
- Menneskerettigheder
- Arbejdstagerforhold
- Miljø
- Anti-korruption
- Forbrugerinteresser
- Videnskab og teknologi
- Konkurrence
- Skat

Formålet med OECD's retningslinjer er dels at få virksomheder til at bidrage til økonomisk, social og miljømæssig fremgang. Dels at minimere de krænkelser og den negative påvirkning virksomhedernes aktiviteter kan give anledning til.

Med de høje forventninger til ansvarlig adfærd følger et behov for fælles globale spilleregler, som både virksomheder og andre parter kan forholde sig til. OECD-retningslinjerne kan ses som et sådan sæt spilleregler, der hjælper med at afstemme forventninger. Det handler i sidste ende om at skabe et bedre grundlag for global bæredygtig udvikling.

Hvem kan klage?

Alle kan klage. Klagen skal vedrøre overtrædelser af OECD's retningslinjer for ansvarlig virksomhedsadfærd. Klagen skal dokumenteres.

En klage skal leve op til en række krav, for at Mæglings- og klageinstitutionen kan tage den op til behandling.

Klagen skal være skriftlig, den må ikke være anonym, og hændelsen må ikke være mere end 5 år gammel.

Klagen skal være sagligt begrundet. Det betyder, at klagen skal indeholde en beskrivelse af, hvad der er sket og virksomhedens rolle i hændelsen. Klagen skal falde inden for de områder, der er dækket af OECD's retningslinjer, og den skal pege på den eller de retningslinjer, der menes overtrådt. Det er Mæglings- og klageinstitutionen, der afgør, om klagen falder inden for OECD-retningslinjerne.

Klagen skal underbygges af relevant dokumentation. Dokumentationen skal være så konkret og præcis som muligt. Det er ikke nok at henvise til en dokumentarfilm eller avisartikel, men det kan indgå som en del af dokumentationsmaterialet.

Institutionen kan desuden tage sager op af egen drift, hvis den finder anledning til det.

Hvem kan der klages over?

Der kan klages over private og offentlige virksomheder, organisationer og myndigheder.

Der skal være en klar forbindelse mellem den indklagede virksomhed/myndighed/organisation og den konkrete krænkelse, for at en klage kan behandles i Mæglings- og klageinstitutionen. OECD-retningslinjerne fastlægger, hvor langt den enkelte virksomheds ansvar går, og hvad man med rimelighed kan forvente, at virksomheden påtager sig. Udfordringer og risici varierer fra branche til branche og afhænger

af, om man handler som producent, indkøber, importør, investor eller andet.

Den enkelte virksomhed forventes først og fremmest selv helt at undgå at forårsage eller medvirke til krænkelse og negative påvirkninger. Og hvis det alligevel sker, forventes den enkelte virksomhed at komme krænkelsen til livs

I andre situationer spiller den enkelte virksomhed en mere indirekte rolle. Det drejer sig om krænkelse, som virksomheden ikke direkte har forårsaget, men som alligevel kan forbindes til virksomheden for eksempel gennem en underleverandør. Her forventes det, at virksomheden selv forsøger at påvirke situationen i en positiv retning. For eksempel ved at gå i dialog med underleverandøren, eller på anden måde søge at påvirke adfærd hos den aktør, som er årsag til hændelsen

Hvorfor er institutionen sat i verden?

Institutionen behandler sager, hvor OECD's retningslinjer kan være overtrådt. Institutionen skal udbrede kendskabet til retningslinjerne.

Mæglings- og klageinstitutionen er sat i verden for at behandle sager, hvor OECD's retningslinjer kan være overtrådt. Formålet er at bidrage til, at virksomhederne efterlever OECD's retningslinjer på den bedst mulige måde.

Mæglings- og klageinstitutionen er et ikke-juridisk sted, hvor virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder kan løse tvister om

overtrædelser af for eksempel arbejdstager- og menneskerettigheder, internationale miljøstandarder og korruption. Brud på ansvarlig virksomhedsadfærd skal kunne rejses, dokumenteres og offentliggøres af dem, der føler sig krænket af danske virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Det er vanskelige spørgsmål, der ofte ikke findes enkle løsninger på. For det første er der ofte tale om krænkelser, der foregår langt uden for landets grænser. For det andet kan der være tale om forhold, for eksempel blandt underleverandører, som den enkelte virksomhed kan have svært ved at påvirke direkte. OECD-retningslinjerne skaber et vigtigt udgangspunkt, der skal hjælpe alle parter til løse tvister på en tilfredsstillende måde.

uger

2

Sagsbehandlingen trin for trin

En klage vil følge en række trin fra vurdering til mægling eller undersøgelse og udtalelse. Sagsbehandlingen skal følge den vejledende tidsramme

Vurdering

Når institutionen modtager en klage, bliver klagen vurderet. Det vurderes især, om klagen opfylder de formelle krav: Klagen må ikke være anonym. Der skal være vedlagt en beskrivelse af krænkelsen og dokumentation for den, herunder hvilken rolle den indklagede virksomhed spiller i forbindelse med krænkelsen. Institutionen vurderer, om klagen falder inden for retningslinjerne eller ej. Institutionen vil herefter enten afvise eller viderebehandle sagen.

Den nødvendige omhu

Hvad kan virksomheder gøre for at undgå klager? Due diligence – også kaldet "den nødvendige omhu" – er et centralt begreb i OECD's retningslinjer, som alle parter bør kende til.

Due diligence handler ifølge OECD's retningslinjer om at identificere, forebygge, udbedre og redegøre for aktuelle og potentielle krænkelse og negative påvirkninger afledt af virksomhedens aktiviteter.

Due diligence er en proces, og ikke en bestemt standard, man skal leve op til. Det handler om,

at virksomhederne skal kende til og beskrive risikoen for, at krænkelse kan finde sted, og på baggrund af dette arbejde gennemføre tiltag, som kan begrænse risikoen. Den grundlæggende tankegang i begrebet vil ikke være ny for virksomheder, der dagligt arbejder med risikostyring og ledelsessystemer. For dem handler det især om at få udbygget rutinerne til nye områder.

Virksomheder, der arbejder med due diligenceprocesser, vil være langt bedre rustet til at håndtere aktuelle og potentielle krænkelse. De minimerer samtidig risikoen for at blive genstand for en klage. Både virksomheder, organisationer og myndigheder forventes at sikre den nødvendige omhu. Samtidig anerkendes det, at ansvaret i praksis afhænger af flere forhold, herunder virksomhedens størrelse og mulighed for at gøre sin indflydelse gældende.

mdr
2,5

Mulighed for at løse sagen selv

Når en klage godkendes til videre behandling, opfordrer institutionen parterne (klager og indklagede) til at løse sagen indbyrdes. Formålet er at skabe dialog mellem parterne. Hvis parterne selv formår at løse sagen, involverer institutionen sig ikke yderligere. Parterne skal blot inden for en fastsat tidsramme meddele institutionen, om de har fundet en løsning. Hvis parterne løser sagen indbyrdes, afsluttes sagen uden nogen form for offentliggørelse fra institutionens side.

mdr
3

Nærmere undersøgelse

Hvis parterne ikke formår at løse sagen indbyrdes, undersøger institutionen sagen nærmere. De indledende krav til klagen gælder stadig, men institutionen ser på sagen i lyset af de nye omstændigheder. Nye oplysninger kan være kommet til, og institutionen går mere aktivt ind i sagen. Institutionen beslutter, om den vil viderebehandle sagen og eventuelt tilbyde at mægle mellem parterne. Institutionen offentliggør sin beslutning på hjemmesiden.

Dialog og konfliktløsning

Overtrædelser af OECD's retningslinjer dækker ofte over komplicerede globale problemstillinger. Dialog og konflikthåndtering er en vigtig del af løsningen.

Hvis der klages over en virksomhed, kan klagen ofte dække over komplicerede problemstillinger, der ikke findes enkle svar på. Det gør det vanskeligere at finde tilfredsstillende løsninger. Men det gør det ikke mindre vigtigt. Derfor spiller dialogen mellem parterne en afgørende rolle. Dialog er ofte både den mest konstruktive

og effektive vej til tilfredsstillende løsninger om komplekse dilemmaer og problemstillinger.

Mæglings- og klageinstitutionen arbejder for at skabe en ramme for mægling, dialog og konfliktløsning i en global virkelighed. Det ses både i den indledende fase, hvor parterne opfordres til at løse uoverensstemmelsen indbyrdes. Det spiller også en vigtig rolle, når institutionen tilbyder at mægle mellem parterne.

Den løbende dialog med interessenter kan også ses som en del af virksomhedens risikostyring. En proaktiv dialog hjælper virksomheden til at identificere og håndtere problemstillinger, inden de udvikler sig negativt og bliver sværere at håndtere.

mdr
6

Mægling

Institutionen tilbyder mægling, hvis parterne ikke formår at løse sagen selv, og den nærmere undersøgelse viser, at der er grundlag for at viderebehandle sagen. Mægling er frivillig og er altså alene et tilbud. Hvis parterne tager imod tilbuddet om mægling, vil institutionen bidrage til at skabe en konstruktiv og meningsfuld dialog mellem parterne. Hvis det lykkes at finde en løsning gennem mægling, offentliggør institutionen mæglingsresultatet.

mdr
9

Egentlig undersøgelse

Institutionen foretager en egentlig undersøgelse, hvis det ikke lykkes at finde en løsning efter mægling, hvis parterne ikke ønsker at indgå i mægling, eller hvis institutionen ikke finder en sag egnet til mægling, for eksempel hvis der er tale om grove overtrædelser. På baggrund af undersøgelsen offentliggør institutionen en udtalelse, der kan rense den indklagede virksomhed eller indeholde kritik af dens adfærd og anbefalinger til forbedringer.

Hvem sidder i institutionen?

Mæglings- og klageinstitutionen består fem medlemmer:

Formand

Mads Øvlisen

Professor (adj), cbsCSR,
og rådgiver for FN Global Compact

Linda Nielsen

Professor, dr. jur.
Københavns Universitet

Kim Haggren

Chef for erhvervsjura og CSR i DI

Jens Erik Ohrt

Konsulent i LO

Karin Buhmann

Professor, dr. scient. adm. & phd.
Copenhagen Business School

Åbenhed og udtalelser

Institutionen arbejder for størst mulig åbenhed. Denne åbenhed må dog ikke stå i vejen for selve formålet med institutionens arbejde: At finde tilfredsstillende løsninger på overtrædelser af OECD's retningslinjer. For den indklagede part er der ofte tale om følsomme og vanskelige problemstillinger. Samtidig er der fortrolighedshensyn, der skal respekteres. Det er vigtigt, at finde en balance, som begge parter kan acceptere.

Udgangspunktet er, at der skal være åbenhed omkring institutionens resultater. Derfor offentliggøres udtalelser, når behandlingen af en konkret sag er afsluttet. Så længe sagen stadig behandles, er der en højere grad af lukkethed. Sager som parterne formår at løse på egen hånd offentliggøres ikke.

Det danske OECD kontaktpunkt

OECD's retningslinjer om ansvarlig virksomhedsadfærd forpligter OECD-landene til at oprette nationale kontaktpunkter. Mere end 40 lande har tiltrådt OECD-retningslinjerne. Mæglings- og klageinstitution er nedsat ved lov og er det danske OECD-kontaktpunkt. Institutionen bliver sekretariatsbetjent af Erhvervsstyrelsen.

Kontakt

Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd

Erhvervsstyrelsen
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Telefon +45 35 29 10 00
E-mail post@virksomhedsadfaerd.dk

www.virksomhedsadfaerd.dk

